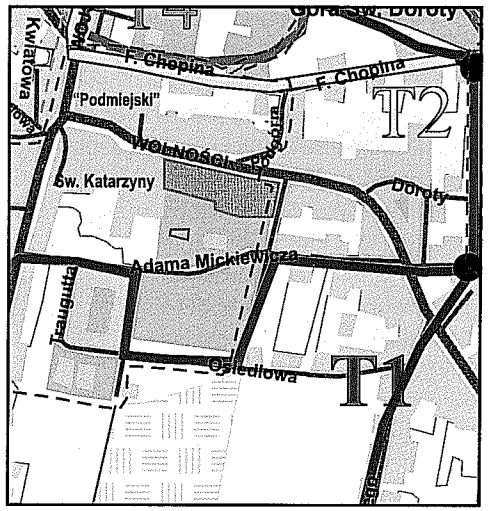

zachodnie. Park jest zadbany. W jego obrębie prowadzony jest warzywnik, gdzie rosną krzewy owocowe oraz użytkuje się staw rybny. Łąki są koszone.

W skład runa parku poza różnymi gatunkami traw wchodzą: czosnek niedźwiedzi, przebiśnieg, ziarnopłon, zawilec gajowy, dąbrówka rozłogowa, miodunka plamista, kokorycz pusta o kwiatach białych i czerwonofioletowych.

Zespół ptaków lęgowych tworzą tam: kapturka, zięba, pierwiosnek, bogatka, szpak, sierpówka, kwiczoł, dzwoniec, modraszka, muchołówka szara, wilga, kos, kowalik, bażant, dzięcioł duży, czarnogłówka i mazurek.

Spotykane zwierzęta to: jeż i wiewiórka.

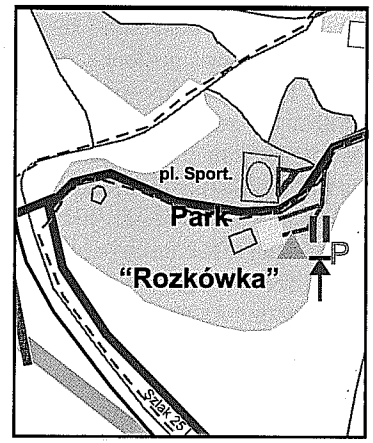
Kokorycz pusta

Jesion wyniosły - proponowany pomnik

Park Rozkówka

Park znajduje się w dzielnicy Grodziec, w rozległym obniżeniu terenu, okolonym od strony wschodniej i południowo-wschodniej polami uprawnymi i łąkami. Drzewostan parkowy składa się głównie z odmian szybkorosnących topoli, oraz topoli czarnej, olchy czarnej i brzozy brodawkowatej. Obok nich rosną osiki, jesiony wyniosłe, lipy drobnolistne, graby pospolite, dęby szypułkowe i czerwone, topole balsamiczne, klony jesionolistne i dużo akacji. Podszyt buduje czeremcha zwyczajna i amerykańska, dereń właściwy i świdwa. W runie dominuje rosnąca w dużych skupinach gruszyczka okrągłolistna i liczny równomiernie rozmieszczony na całym obszarze parku kruszczyk szerokolistny oraz rzadziej, pojedynczo, kruszczyk rdzawoczerwony. Ponadto w runie rośnie kuklik pospolity, skrzyp leśny i gatunki łąkowe, występujące w miejscach o większym prześwietleniu, z których najczęstsze to wiechlina łąkowa, kupkówka pospolita, cieciorka pstra i pojawiający się w bardziej wilgotnych miejscach kozłek lekarski. Znajdujący się w parku staw od wielu lat pozbawiony jest wody. Niecka stawu zarośnięta jest trzcinnikiem piaskowym i krwawnikiem pospolitym oraz dużą ilością młodych brzóz. Oprócz nich wystepują tam osiki, wierzby białe, kruche i wiciowe. Na skarpie, nad niecką wyschniętego stawu, rosną skupienia kolutei południowej oraz młode wierzby białe i jesiony wyniosłe, a pod nimi liczne kruszczyki szerokolistne.

Teren na północ od Parku Rozkówka, za linią przebiegu czerwonego szlaku, pokrywa nieco młodszy las. Rosną w nim wyróżniające się rozmiarami i pokrojem brzozy brodawkowate, a obok nich osiki, jesiony wyniosłe, wierzby białe i iwy, graby, modrzewie, olchy czarne, topole włoskie i sosny. Wśród krzewów dominuje czeremcha i pęcherznica kalinoslitna oraz bez czarny, wicokrzew suchodrzew i liguster pospolity. W runie obecny jest głównie podagrycznik pospolity, skrzyp leśny, przytulia czepna,

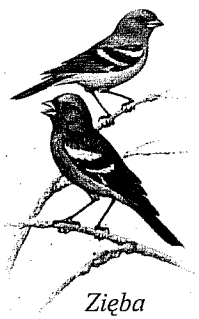

Grab

5 Walory przyrodnicze

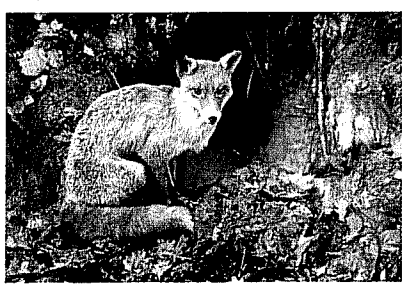
kłobuczka pospolita, kruszczyk szerokolistny i rzadziej kruszczyk rdzawoczerwony. Wzdłuż północnej granicy obszaru parku płynie ciek o zanieczyszczonej wodzie. Idąc wzdłuż cieku w kierunku północno zachodnim, natrafiamy na niewielki las sosnowy. Drzewostan stanowią tutaj luźno rozmieszczone i wybujałe sosny z towarzyszącym im bzem czarnym. Runo jest trawiaste, a w nim dominuje śmiałek pogięty oraz kupkówka pospolita i kępy trzcinnika piaskowego. Ponadto rosną tam: macierzanka piaskowa, posłonek pospolity, jastrzebiec kosmaczek i zawciąg pospolity.

Część południowo- zachodnia i zachodnia powierzchni parku jest terenem nieco obniżonym, od zachodu ograniczonym nasypem kolejowym. W pobliżu czerwonego szlaku rośnie roślinność gatunków azotolubnych takich jak: bylica pospolita, pokrzywa zwyczajna, glistnik jaskółcze ziele i łopian większy. Obok są ślady porzuconych upraw, po których zostały jedynie zagony zarośniętej ostrożniem polnym kukurydzy, Nieco dalej w kierunku północnym rozciąga się wielkie rumowisko masywnych kamieni. Teren ten porasta bylica pospolita, łopian większy, wrotycz pospolity i wiesiołek dwuletni. Za rumowiskiem, w kierunku północnym, rozciągają się łąki z trzcinnikiem, rajgrasem wyniosłym i chabrem łąkowym. Rosną tam pojedynczo i w niewielkich skupieniach wierzby kruche i białe, olchy czarne, brzozy brodawkowate, jesiony wyniosłe, czeremchy zwyczajne, robinie akacjowate, głogi i kilka drzew owocowych (grusze, jabłonie i wiśnie).

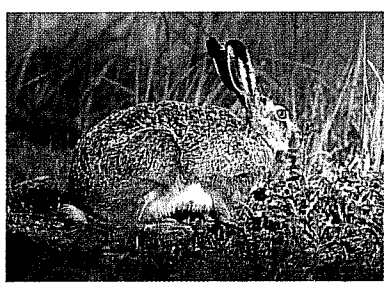

Zięba

Spotykane są ptaki lęgowe: sójka, świergotek drzewny, wilga, pokląskwa, grzywacz, kos, sierpówka, makolągwa, cierniówka, łozówka, zięba, piecuszek, bogatka, rudzik, szpak, modraszka, pustułka, pierwiosnek i bażant. Ze zwierząt występują: wiewiórka, lis, zając. Kiedyś na tym terenie występował dzik i królik.

Lis

Zając

6 Problematyka ścieżek rowerowych w podstawowych dokumentach rozwoju Będzina

Problematyka ścieżek rowerowych została zasygnalizowana w „Strategii rozwoju miasta Będzina", uchwalonej na sesji Rady Miejskiej w dniu 28 czerwca 1999 r. „Strategię" opracowała 24 – osobowa Rada Liderów, składająca się z przedstawicieli władz miasta i powiatu, dyrektorów i prezesów kluczowych zakładów przemysłowych przedsiębiorstw i innych ważnych instytucji z terenu miasta. Projekt „Strategii" był przedmiotem konsultacji społecznych m. in. ze środowiskiem biznesu, edukacji, kultury, sportu i turystyki w dniu 16 czerwca 1999 r.

Priorytety i kierunki działań uwzględniają tematykę ścieżek rowerowych. W priorytecie strategicznym regionu VII: „Stworzenie warunków dla rozwoju kultury i rekreacji i turystyki w regionie" wskazano m. in. że silnymi punktami jest średniowieczny układ miasta i duże nagromadzenie zabytków o znaczeniu regionalnym (Zamek, Stare Miasto, Pałac Mieroszewskich, Góra Św. Doroty) oraz dostępność do terenów atrakcyjnych turystycznie (w tym: Las Grodziecki). Szansą jest powiązanie atrakcyjnych terenów miejskich ze szlakami regionalnej turystyki pieszej, a do słabości zaliczono m. in. niedostateczną promocję miasta jako ośrodka turystycznego i brak zorganizowanych /bezpiecznych/ ścieżek rowerowych w mieście. Wśród priorytetowych przedsięwzięć rozwoju lokalnego jako kierunek II przyjęto waloryzację środowiska przyrodniczego miasta. Do grupy przedsięwzięć dla tego kierunku wskazano m. in.:

- projekt ukształtowania systemu ekologicznego miasta zakładającego poprawę jakości terenów zielonych, zagospodarowanie terenu wolnego na osiedlach mieszkaniowych oraz zwiększenie ilości terenów wypoczynkowych i sportowych w sąsiedztwie skoncentrowanej zabudowy mieszkaniowej.
- podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Góry Św. Doroty i jej otoczenia.
- zagospodarowanie Góry Zamkowej, w tym budowa zespołu hotelowo – rekreacyjnego.

Z listy wszystkich priorytetowych przedsięwzięć wyselekcjonowano 6 najważniejszych, w tym:

- rekonstrukcja centrum wraz z obudową Starego Miasta oraz uatrakcyjnienie parku na Górze Zamkowej.
- podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Góry Św. Doroty i jej otoczenia.

W karcie przedsięwzięcia nr 5 wśród działań budowlano modernizacyjnych wymieniono wytyczenie i zagospodarowanie szlaków turystyki rowerowej i pieszej łączącej Stare Miasto, dolinę Przemszy, Las Grodziecki i Górę Św. Doroty.

6 *Problematyka ścieżek rowerowych w podstawowych dokumentach rozwoju Będzina*

Problematyka ścieżek rowerowych przewija się również w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Będzina", zatwierdzonym uchwałą Rady Miejskiej w Będzinie z dnia 13 grudnia 1999 r.

Jako jeden z ogólnych kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta przyjęto ukształtowanie i zagospodarowanie ekologicznego systemu obszarów chronionych m. in. poprzez aktywizację turystyczną północnej części miasta i wprowadzenie unikalnych form zagospodarowania rekreacyjnego, stanowiących atrakcję w skali regionalnej. Przy odnawianiu struktury przyrodniczej wskazano, że dla zaspokojenia jednoznacznie wyrażonych przez mieszkańców potrzeb dotyczących spędzania wolnego czasu niezbędne jest:

- ukształtowanie miejskiego systemu terenów zieleni i wypoczynku
- powiązanie istniejących i projektowanych terenów zieleni i wypoczynku siecią zazielenionych ciągów pieszych i ścieżek rowerowych

Zagadnienia te zostały uściślone w części dotyczącej kierunków rozwoju zagospodarowania rekreacyjno-sportowego i edukacyjnego. Tereny w północnej części Będzina przeznaczono na cele rekreacyjno-sportowo-edukacyjne o znaczeniu regionalnym m. in. z zachowaniem i wykorzystaniem jako cennych waloru turystycznego punktów i ciągów widokowych spod Góry św. Doroty oraz z drogi DK 1 na Górę św. Doroty. Las Grodziecki zachowa status obszaru chronionego krajobrazu, a zagospodarowanie dla celów rekreacyjnych winno dotyczyć jedynie oznakowania ścieżek rowerowych, utrzymania dróg leśnych i wyznaczenia pola biwakowego („z prymitywnym" zagospodarowaniem). Podkreślono utrzymanie doliny rzeki Czarnej Przemszy jako obszaru biologicznie aktywnego z zagospodarowaniem głównie dla funkcji rekreacyjnych z wyeksponowaniem ścieżek spacerowo-rowerowych.

Kierunki rozwoju komunikacji określiły również rolę ścieżek rowerowych. Założono możliwość realizacji ścieżek rowerowych poza układem ulicznym (głównie o charakterze turystyczno-spacerowym) i w pasach drogowo-ulicznych w obrębie zwartej zabudowy (głównie dla poruszania się po mieście w celach bytowych). Urozmaicona rzeźba terenu, liczne drogi o charakterze gospodarczym i ścieżki „tradycyjne" umożliwiają wprowadzenie atrakcyjnej sieci ścieżek o różnym stopniu urządzenia: od wydzielonych z odpowiednią nawierzchnią pośród zabudowy do zupełnie „dzikich" i „ekstremalnych" w okolicach Góry św. Doroty i na terenach leśnych.

7 *Zagospodarowanie turystyczne*

Walory krajoznawcze i przyrodnicze Będzina zostały dostrzeżone przez działaczy i miłośników turystyki i krajoznawstwa. Celem ich upowszechnienia poprowadzono przez teren miasta 3 szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym, przeznaczone dla turystów pieszych.

1. Szlak husarii polskiej, czerwony, długości 160 km

Będzin – Grodziec – Przełajka – Dąbrówka Wielka – Brzeziny Śl. – Bytom – Piekary Śl. – Kozłowa Góra – Tarnowskie Góry – Repty Śl. – Wieszowa – Mikulczyce – Szałsza – Gliwice – Żernica – Nieborowice – Pilchowice – Rudy – Leśniczówka Wielka – Nędza – rezerwat Łężczok – Markowice – Brzezie – Racibórz – Żerdziny – Pietrowice Wlk. – Pietraszyn – Krzanowice.

Na terenie Będzina szlak ma długość 10,2 km z następującym przebiegiem:

Dworzec PKP Będzin Miasto – Góra Zamkowa – Zespół pałacowo – parkowy w Gzichowie – Osiedle Zamkowe – Las Grodziecki – Góra św. Doroty – Grodziec (ul. F.Chopina, Wojska Polskiego, B.Limanowskiego, R.Luksemburg, H.Kołłątaja) - Park Rozkówka do Czeladzi i Przełajki.

2. Szlak 25 – lecia PTTK, zielony długości 125 km.

Chorzów WPKiW – Bytków – Siemianowice – Czeladź – Grodziec – Łagisza – Zielona – Pogoria – Gołonóg – Kazimierz Górniczy – Ostrowy Górnicze – Balaton – Bory – Maczki – Długoszyn – Góra Piasku – Sodowa Góra – Jaworzno – Łęg – Brzęczkowice – Słupna – Bolina – Giszowiec – Ochojec – Piotrowice – Starganiec – Radoszowy – Załęże – Chorzów WPKiW.

Na terenie Będzina szlak ma długość 11,4 km z następującym przebiegiem:

Z Czeladzi – Park Rozkówka – ul. Poprzeczna – ul. M.Nowotki – ul. Osiedlowa – Park Ciechanowskich – ul. Wolności – ul. Podgórna – ul. Chopina – Góra św. Doroty – ul. A.Mickiewicza – ul. Niepodległości – ul. Dąbrowska – wzdłuż Czarnej Przemszy – do Parku Zielona w Dąbrowie Górniczej.

3. Szlak świerklaniecki, niebieski długości 26 km.

Grodziec – Strzyżowice – Rogoźnik – Wymysłów – Park Świerklaniecki – jezioro Chechło Nakło – Miasteczko Śl.

Na terenie Będzina szlak ma długość 3,3 km z następującym przebiegiem:

Grodziec ul.Kwiatowa – ul. Wojska Polskiego – Cementownia ul. Szybowcowa – Góra Parciana – ul. Strzyżowicka – do Wojkowic i Strzyżowic.

W grudniu 1999 r. staraniem Śląskiego Związku Gmin i Powiatów w ramach projektu „Rowerem po Śląsku" opracowano „Koncepcję śląskiej sieci tras rowero-

Zagospodarowanie turystyczne

wych". „Koncepcja" zawiera wykaz regionalnych tras rowerowych województwa śląskiego. Ujęto w nim 2 trasy międzynarodowe, 30 tras głównych i 80 tras drugorzędnych. Większość tras głównych rozpoczyna się lub przechodzi przez miejscowości nazwane węzłami regionalnymi, w których należy spodziewać się koncentracji ruchu rowerowego z uwagi na gęstość zaludnienia i atrakcyjność dla ruchu turystycznego. Wśród 14 węzłów regionalnych znalazł się również Będzin.

W „Koncepcji" umieszczono Będzin na 2 trasach głównych:

1. Trasa Katowice – Częstochowa o przebiegu:

Katowice – Będzin – Gzichów – Gródków – Dąbie – Przeczyce – Zakamień – Niwiska – Gamrot – Strąków – skraj Cynkowa – Woźniki – Os. Obrońców Września – Ligota Woźnicka – Górale – Rudniki Wielkie – Starcza – Zawisna – Bargły – Pustkowie – skraj Poczesny – Brzeziny Wielkie – Brzeziny Małe – Częstochowa (proponowany żółty kolor szlaku).

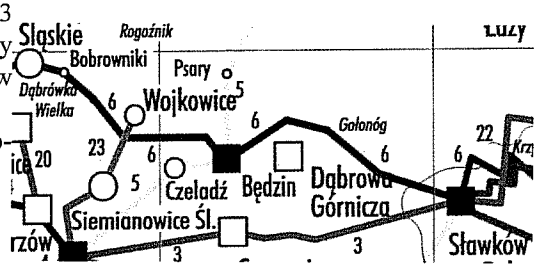
2. Trasa prowadząca szlakiem Husarii polskiej o przebiegu:

Kraków, Stare Miasto – Krowodrza – Tonie – Modlnica – Tomaszowice – Ujazd – Bolechoeice – Zelków – Wierzchowice – Bębło – Jerzmanowice – skraj Przegini – Czubrowice – Racławice – Zawada – Witeradów – Olkusz – Stary Olkusz – Hutki – Laski – Krzykawka - Krzykawa – Sławków – Strzemieszyce Wielkie – Gołonóg – Łęknice – Zielona – Ksawera – Będzin – Grodziec – Dąbrówka Wielka – Bobrowniki – Piekary Śląskie – Dąbrowa Miejska – Zabrze Mikulczyce – Żerniki – Gliwice – Pilchowice – Rudy – Nędza – Racibórz – Krzanowice)proponowany czerwony kolor szlaku).

Nowym elementem zagospodarowania turystycznego w Będzinie jest 6 tras rowerowych, wpisujących się w ramy projektu regionalnego „Rowerem po Śląsku". Opis tych tras jest tematem niniejszego przewodnika.

W Będzinie przy ul. 3 Maja 3 ma siedzibę Oddział PTTK, który prowadzi działalność statutową w zakresie różnych form turystyki. Punkty informacji turystycznej prowadzi:

- Oddział PTTK ul. 3 Maja 3
- Stadion OSIR ul. Sportowa 3

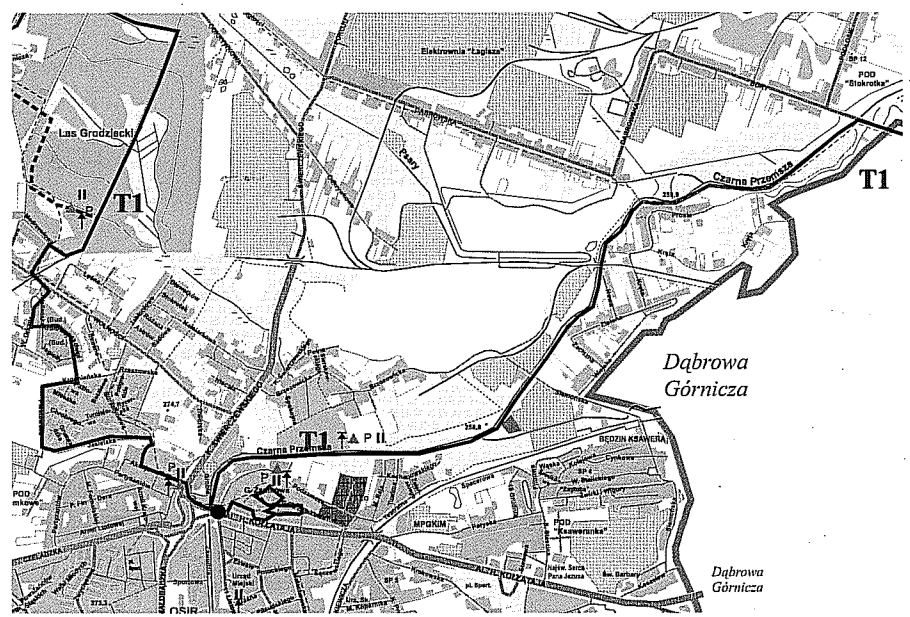

Trasa czerwona projektu „Rowerem po Śląsku" - zgodna z trasą T1 na terenie Będzina

Opis tras rowerowych

Trasa T – 1 – część wschodnia (znaki czerwone)

Z placu nad rzeką Czarną Przemszą - punktu węzłowego szlaków rowerowych Będzin-Centrum (tablica informacyjna z mapą ścieżek rowerowych i szlaków pieszych.) - skręcamy w lewo w stronę zamku. Przejeżdżamy przez most na rzece i mijaj ąc ul. Podzamcze, kierujemy się alejką przez zieleniec do ul. Plebańskiej. Ulicą Plebańską i alejką pod kościołem dojeżdżamy do ul. Góra Zamkowa a następnie na szczyt wzniesienia obok starego cmentarza z licznymi zabytkowymi nagrobkami z XIX wieku oraz zabytkowym wejściem do parku. Ze wzniesienia na skraju parku – nad urwiskiem fosy zamku rozpościera się panorama na Osiedle Syberka z lewej strony, na Pałac Gzichowski z prawej strony, a na wprost widać zamek. Można odpocząć na drewnianych ławkach. Na tle parku ustawiona jest tablica informacyjna przedstawiająca historię Będzina i Góry Zamkowej. Jest to teren grodziska wczesnośredniowiecznego z IX wieku, a wcześniej było tu grodzisko kultury łużyckiej. Z tego miejsca w kierunku północno – wschodnim objeżdżamy przez park szczyt

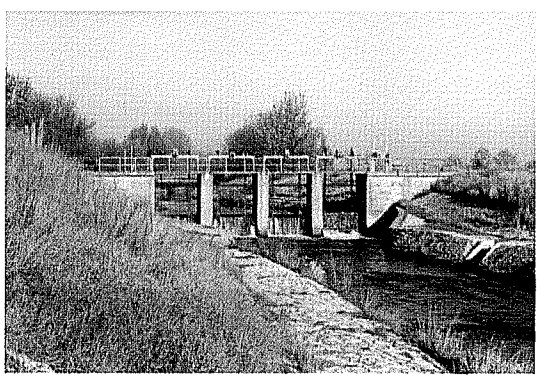
Trasa T – 1 (wschodnia)

Opis tras rowerowych

wzniesienia. W dole na zboczu od północnej strony znajduje się stary cmentarz żydowski- „kirkut". Przy schodach od ul. Podzamcze skręcamy w prawo do bramy wejściowąej do parku. Za domem parafialnym schodzimy do wejścia na plac kościelny. Zwiedzamy zabytkowy kościół z XIV wieku. Z placu kościelnego, ul. Plebańską podjeżdżamy do bramy zamkowej. Zwiedzamy zamek. Następnie wracamy na plac nad rzeką Czarną Przemszą. Wałami przeciwpowodziowymi jedziemy w kierunku wschodnim. W dole z lewej strony widać targowisko miejskie a dalej park „Małpi Gaj". W rejonie tym ustawiona jest tablica informacyjna oraz stoły, ławy i zadaszenia przeciwdeszczowe – całość stanowi punkt postoju. Po prawej stronie płynie rzeka Czarna Przemsza a dalej na wzniesieniu jest widoczny zamek. Dojeżdżamy do kładki przy ul. Reja. Dalej ścieżka prowadzi koroną wału przeciwpowodziowego w kierunku północno – wschodnim. Przejeżdżamy obok ujścia potoku Pogoria do rzeki Czarnej Przemszy z lewej strony i dalej obok zapory przy ujęciu wody w pobliżu ul. Siemońskiej. Tutaj z wału przeciwpowodziowego wjeżdżamy na ul. Siemońską, skręcamy na most i tuż za mostem skręcamy w lewo na wał przeciwpowodziowy z prawej strony rzeki. Brzegiem rzeki podążamy w kierunku północno – wschodnim. Docieramy do ujęcia wody dla Elektrowni „Łagisza", które musimy objechać. Na lewym brzegu rzeki widoczny jest zalew ujęcia wody. Przy brzegach zalewu i rzeki widać brodzące kurki wodne oraz pływające

Widok na rzekę Czarną Przemszę, po lewej stronie widoczny park „Małpi Gaj".

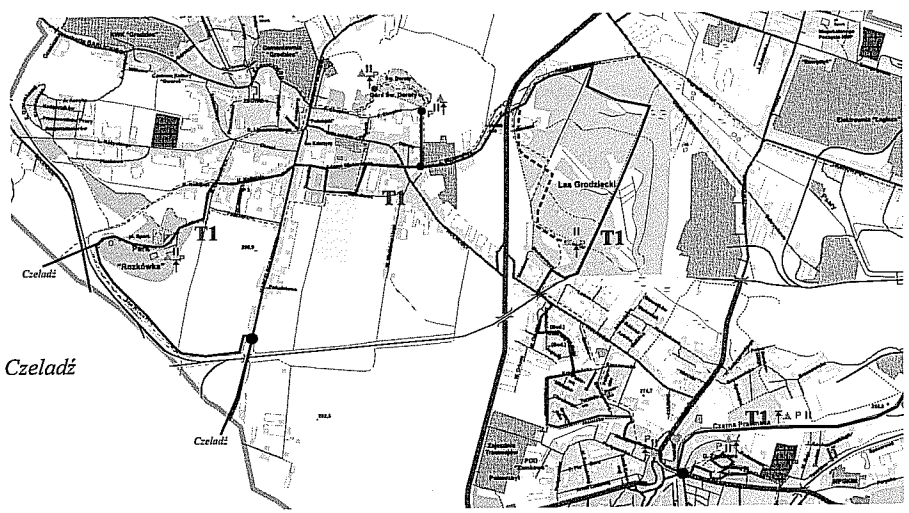
Zapora wodna na rzece Czarnej Przemszy obsługująca ujęcie wody przy ulicy Siemońskiej.

Opis tras rowerowych

kaczki krzyżówki i łabędzie nieme. Dalej jedziemy wzdłuż koryta rzeki Czarnej Przemszy aż do ul. Bory. Wjeżdżamy na ul. Bory tuż obok mostu i skręcamy w prawo, kierując się do Parku Zielona. Jest to już teren Dąbrowy Górniczej (ul. Robotnicza). Przez Park Zielona możemy dojechać do zalewu Pogoria III i I lub skorzystać ze szlaków rowerowych na terenie tego miasta.

Trasa T – 1 część środkowa (znaki czerwone).

Z placu nad rzeką Czarną Przemszą - punktu węzłowego szlaków rowerowych Będzin – Centrum jedziemy w kierunku skrzyżowania ulic tzw „nerki". Przechodzimy na drugą stronę ul. Świerczewskiego przez przejście dla pieszych, a za przejściem skręcamy w prawo dojeżdżąc do ul. Akacjowej. Tutaj bocznym wejściem możemy wejść na teren zabytkowego Zespołu Pałacowo – Parkowego Gzichów, zwiedzić park i pałac – muzeum. Obok wejścia ustawiona jest tablica informacyjna. Dalej jedziemy ul. Akacjową i na końcu ulicy przechodzimy przez tory linii tramwajowej na ul. Jasielską. Jedziemy w lewo w kierunku zachodnim i dojeżdżamy do skrzyżowania. Skręcamy w prawo w ul. Piastowską i dalej w ul. Krośnieńską. Po przejechaniu około 250 metrów, skręcamy w lewo w ul. Królowej Jadwigi. Tą ulicą dojeżdżamy

Czeladź

Trasa T – 1 (środkowa)

do ul. Orkana, skręcamy w prawo i spotykamy linię tramwajową z Będzina przez Grodziec do Wojkowic. Tutaj bardzo ostrożnie przejeżdżamy tory tramwajowe i skręcamy w lewo na ul. Wolności w kierunku Grodźca. Jedziemy ul. Wolności i zaraz za wiaduktem skręcamy w prawo w ul. Modrzewiową. Na początku ulicy po prawej stronie stoi tablica informacyjna o ścieżkach rowerowych. Dalej podążamy do końca ul. Modrzewiowej na miejsce postoju (parking leśny). W miejscu postoju znajdują się tablice informacyjne o mieście i Lesie Grodzieckim. Można odpocząć na ławach pod zadaszeniem lub zwiedzić leśną ścieżkę dydaktyczno – przyrodniczą. Leśna ścieżka dydaktyczno – przyrodnicza pokazuje walory przyrodnicze Lasu Grodzieckiego. Wyjeżdżając z miejsca postoju, skręcamy w lewo na ścieżkę i obrzeżem lasu dojeżdżamy do drogi leśnej. Skręcamy w lewo i wjeżdżamy do Lasu Grodzieckiego.

Po przekroczeniu granicy Lasu Grodzieckiego jedziemy drogą leśną w kierunku północno – wschodnim. W odległości 100 m od skraju lasu po prawej stronie rosną dwa pomnikowe buki w wieku około 160 – 180 lat. Ustawiono tutaj tablicę informacyjną leśnej ścieżki dydaktycznej. Wokół porasta las mieszany jesionowo – świerkowy z domieszką sosny i brzozy. W podszyciu występuje bez czarny, kruszyna i trzmielina.

Mijamy skrzyżowanie gdzie szlak pieszy czerwony skręca w lewo. My jedziemy dalej prosto, mijając łąki śródleśne i szkółkę drzew z lewej strony, do czwartego skrzyżowania dróg. Tutaj skręcamy w lewo, dojeżdżamy do skrzyżowania z drogą prowadzącą z leśniczówki i skręcamy w prawo. Drogi w lesie są żużlowe, twarde. Po przejechaniu około 150 m skręcamy w lewo na drogę asfaltową. Jest to ul. Mickiewicza łącząca Łagiszę z Grodźcem.

Pałac Gzichowski – widok z parku zabytkowego.

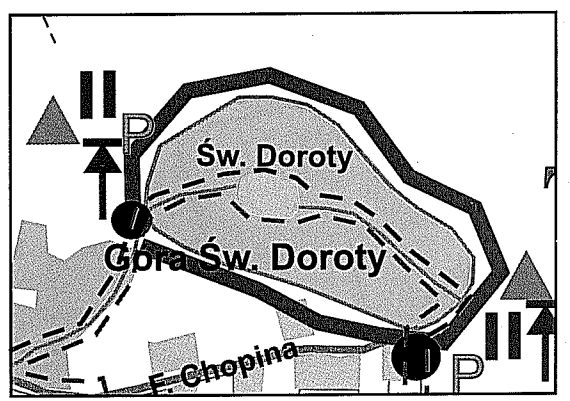
Ulicą Mickiewicza zdążamy w kierunku wschodnim w stronę trasy szybkiego ruchu Katowice – Warszawa. W oddali na horyzoncie widoczny jest las na Górze św. Doroty. Przejeżdżamy prawym poboczem pod wiaduktem.

Za wiaduktem ścieżka biegnie prawym poboczem ul. Mickiewicza do końca ogrodzenia dawnego POM-u i tutaj skręca w prawo, zgodnie ze szlakiem pieszym. Wzdłuż ogrodzenia POM-u od strony zachodniej, początkowo drogą utwardzoną a dalej polną kierujemy się w kierunku widocznego wzniesienia Góry św. Doroty. Drogą gruntową dojeżdżamy do granicy lasu. Na zakończeniu ul. Chopina urządzono miejsce postoju. obok parkingu dla samochodów usytuowana jest tablica edukacyjna przyrodniczo – kulturowo – krajoznawcza. Ponadto znajduje się tu wiata z ławami i stołem.

Z punktu postojowego rozpościera się rozległy widok w kierunku południowym na dolinę rzeki Czarnej Przemszy, w której położony jest Będzin, oraz na Sosnowiec a w lewo na Dąbrowę Górniczą (zob. str. 16).

Trasa T – 3 – wokół Góry Św. Doroty (znaki zielone)

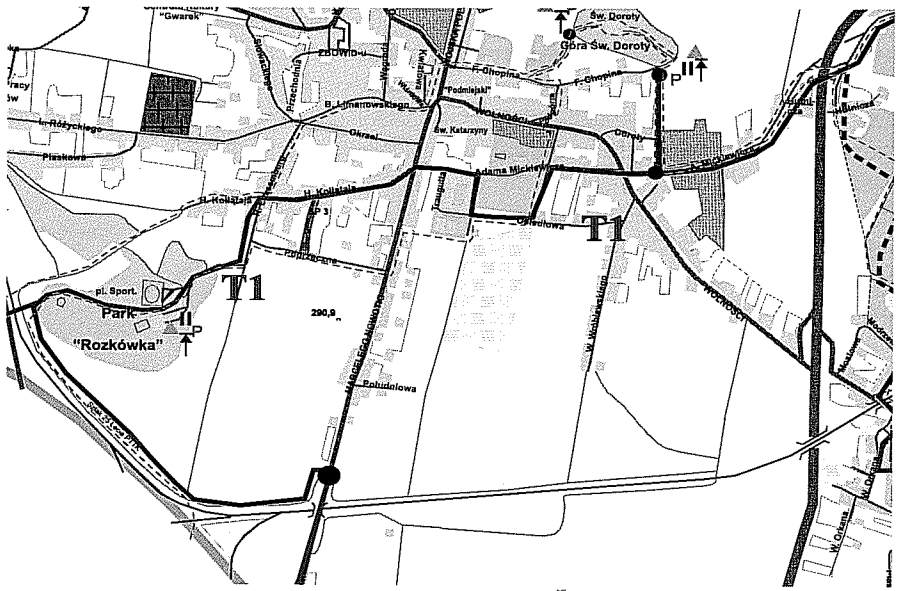
Po odpoczynku w punkcie postojowym na zakończeniu ul. Chopina jedziemy rowerem w kierunku wschodnim. Odcinek około 60 m jest wspólny z trasą T–4 (niebieską) biegnącą przez las i szczyt Góry Św. Doroty na stronę zachodnią. Jedziemy drogą pod lasem, objeżdżając górę od wschodu i północy. Docieramy do punktu postoju z wiatą przeciwdeszczową, tablicą informacyjną, stołem i ławami znajdującego się już po stronie północno-zachodniej góry. Rozpościera się stąd dobry widok na północną część Zagłębia. Tutaj trasa T–3 (zielona) krzyżuje się z trasą T–4 (niebieską). Aby dostać się na szczyt Góry Św. Doroty, skręcamy w lewo w trasą T–4 - (niebieską) odcinek do szczytu góry ma ok. 250 m. Trasa T–3 biegnie dalej zachodnią stroną skraju lasu, w kierunku południowym utwardzoną drogą do miejsca postoju na końcu ul. Chopina.

Trasa T1 - część zachodnia (znaki czerwone)

Kierujemy się na południe tą samą drogą polną, którą wjeżdżaliśmy na Górę Św. Doroty od ul. Mickiewicza. Skręcamy w prawo i jedziemy do skrzyżowania z ul. Wolności, która biegnie z Będzina do centrum dzielnicy Grodziec. Bardzo uważnie przejeżdżamy przez skrzyżowanie, podążając dalej ul. Mickiewicza. Dojeżdżamy do bramy zabytkowego parku otaczającego Pałac Ciechanowskich, w którym znajduje się obecnie Dom Pomocy Społecznej. Przed bramą wejściową do parku po prawej stronie, usytuowana jest tablica informacyjna. W parku zabytkowym spotykamy wiele gatunków starych drzew uznanych jako pomniki przyrody. Po zwiedzeniu pałacu i parku wracamy do bramy i wzdłuż ogrodzenia w kierunku zachodnim zjeżdżamy do ul. Osiedlowej i kierujemy się w prawo. Ulicą Osiedlową dojeżdżamy do ul. Traugutta i dalej tą ulicą aż do skrzyżowania z ul. Nowotki. Przejeżdżamy ją bardzo ostrożnie po skosie wjeżdżając w ul. Kołłątaja. Ulicą Kołłątaja dojeżdżamy do skrzyżowania, skręcamy w lewo w ul. Luksemburg, która doprowadzi nas do Parku „Rozkówka". W centralnej części parku, koło stadionu i basenu korzystamy z urządzeń tego terenu. Za restauracją usy-

tuowana jest tablica informacyjna, zadaszenie przeciwdeszczowe, stoły i ławy. Park Rozkówka powstał w wyrobisku kopalni piasku dla potrzeb Kopalni Grodziec, gdzie piasek był wykorzystywany do zamulania wyrobisk podziemnych. Po postoju kierujemy się na północ a następnie na zachód drogą leśną, zgodnie z zielonym szlakiem pieszym.

Wjeżdżamy po skarpie dawnego wyrobiska stromym podjazdem, skręcamy w lewo do drogi polnej, prowadzącej z północy na południowy wschód wzdłuż torów kolejowych. Jedziemy drogą polną wzdłuż torów, mając po prawej stronie skarpę z torowiskiem, a po lewej pola uprawne. Dojeżdżamy do drogi asfaltowej prowadzącej z Grodźca do Czeladzi. Trasa T–1 skręca w prawo i biegnie dalej drogą do Czeladzi. Od tego miejsca rozpoczyna się trasa T-5 - zielona, którą można wrócić do Będzina.

Wiata przeciwdeszczowa z ławami i stołem w punkcie węzłowym Dorotka.

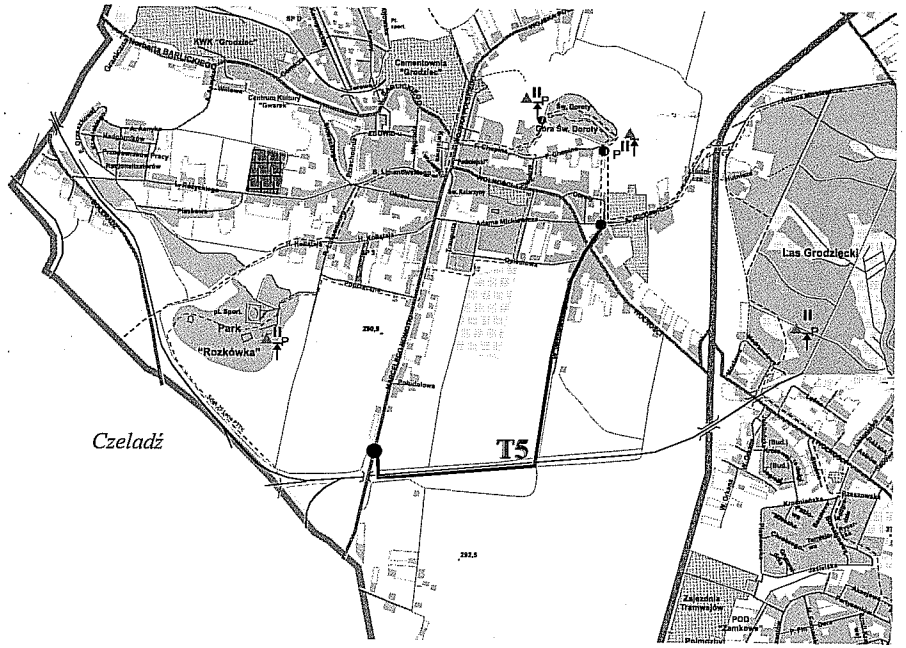
Trasa T – 5 – powrotna do Będzina (znaki zielone)

Przecinamy drogę asfaltową, prowadzącą z Grodźca do Czeladzi i jedziemy dalej wzdłuż torów drogą polną. Po przejechaniu ok. 1,5 km, skręcamy w lewo na północ

w kierunku Góry św. Doroty i wśród pól wjeżdżamy na ul. Wróblewskiego. Ulicą Wróblewskiego dojeżdżamy do ul. Mickiewicza i podążamy nią w kierunku północno-zachodnim.

Jedziemy prawą stroną ul. Mickiewicza i za wiaduktem pod trasą szybkiego ruchu Katowice–Warszawa skręcamy w prawo. Kierując się czerwonymi znakami, przejeżdżamy koło leśniczówki Grodziec. Skręcamy w prawo na drogę leśną i jedziemy koło szkółek leśnych. Po prawej stronie na skraju łąki śródleśnej znajduje się ostatnie miejsce postoju.

Po odpoczynku kierujemy się dalej drogą leśną aż do skrzyżowania dróg, skręcamy w prawo i wracamy drogą leśną do miejsca, skąd rozpoczynaliśmy wędrówkę rowerową do Grodźca.

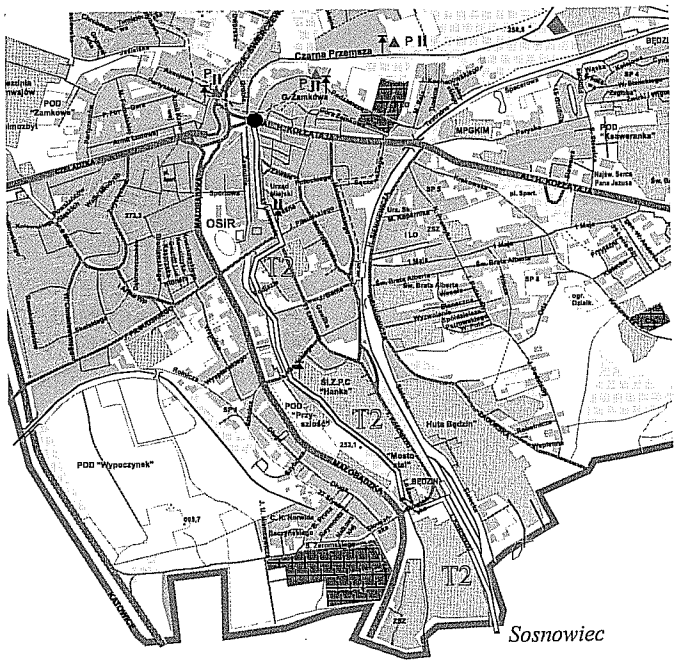

Czeladź

Trasa T – 2 część południowa (znaki żółte).

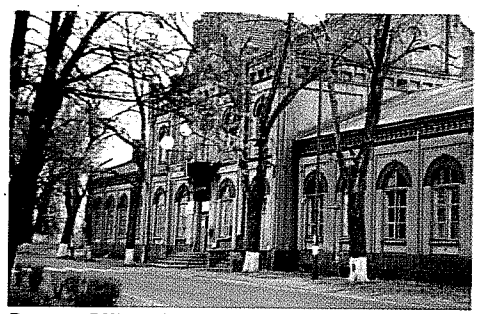
Z placu przy węźle szlaków Będzin – Centrum nad rzeką Czarną Przemszą udajemy się rowerem do przejścia podziemnego dla pieszych pod Al. Hugona Kołłątaja przy „nerce" i przeprowadzamy rower na drugą stronę ulicy. Po wyjściu z przejścia podziemnego kierujemy się w lewo do brzegu rzeki, skręcamy w prawo i z biegiem rzeki jedziemy koło szkoły muzycznej do szerokiej kładki dla pieszych koło OSiRu. Przejeżdżamy na drugą stronę rzeki do chodnika ul. 11 Listopada. Tutaj wydzielonym pasem dla rowerów przejeżdżamy bardzo ostrożnie skrzyżowanie z ul. Piłsudskiego, skręcamy w prawo na skwer i dalej koło biblioteki miejskiej wjeżdżamy na wał przeciwpowodziowy rzeki Czarnej Przemszy. Skręcamy w lewo i z biegiem rzeki jedziemy w kierunku południowym. Bardzo ostrożnie przejeżdżamy skrzyżowanie z ul. Krasickiego koło

Sosnowiec

mostu. Tutaj kończy się pionowa obudowa kamienna koryta rzeki. Dalej koryto rzeki jest bardziej naturalne, z łagodnymi brzegami. Można spotkać tutaj pływające po rzece kaczki krzyżówki, kurki wodne, a na brzegach sroki, sikorki i inne ptaki. Za ul. Krasickiego, koroną wału przeciwpowodziowego wzdłuż ogrodzenia zakładów przemysłowych dojeżdżamy do skrzyżowania z ul. Słowiańską w dzielnicy Małobądz. Przez przejście dla pieszych przejeżdżamy na drugą stronę ulicy, skręcamy w lewo w stronę dworca PKP Będzin. Przed dworcem PKP skręcamy w prawo na ul. Kościuszki i zdążamy w kierunku południowym do Sosnowca. Przejeżdżamy pod wiaduktem drogi szybkiego ruchu Katowice – Kraków mijając granicę z Sosnowcem. Ulicą Chemiczną w Sosnowcu docieramy do położonego po prawej stronie ulicy zabytkowego Zespołu Pałacowo – Parkowego Schoena. W pałacu mieści się Filia Muzeum Górnośląskiego i restauracja.

Dworzec PKP Będzin z okresu budowy kolei Warszawsko – Wiedeńskiej.

Alejka nad rzeką w pobliżu Biblioteki. Widok w kierunku mostu na ulicy Piłsudskiego.

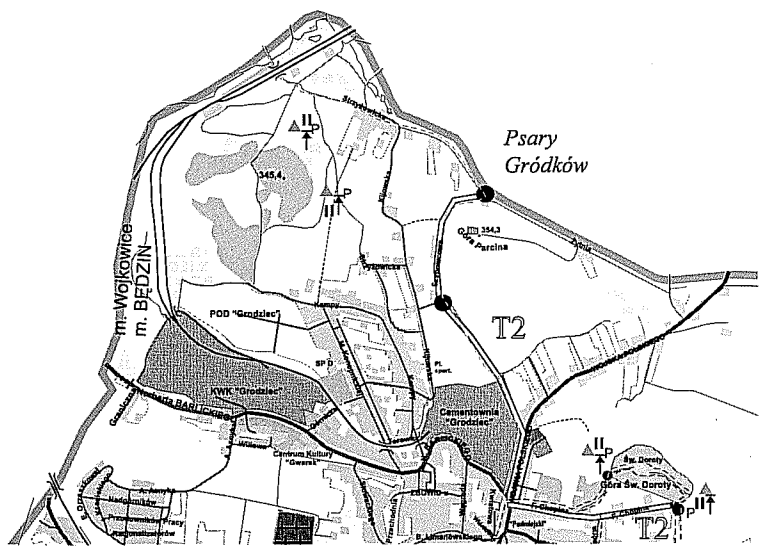
Trasa T – 2 - część północna (znaki żółte).

Trasa rozpoczyna się w punkcie widokowym na końcu ul. Chopina na południowym stoku Góry św. Doroty. Rowerem jedziemy ul. Chopina w kierunku północno-zachodnim, gdzie przy zadrzewieniach schodzi z góry trasa T-4 (szlak niebieski) łącznikowy. Dalej, już między zabudowaniami, dojeżdżamy do skrzyżowania z ul. Wojska Polskiego i Barlickiego. Skręcamy w prawo i wjeżdżamy na ul. Wojska Polskiego. Po przejechaniu około 300 m ul. Wojska Polskiego, skręcamy w lewo, wzdłuż ogrodzenia (muru) Cementowni Grodziec. Dojeżdżamy

do końca ogrodzenia i dalej prosto polną drogą, wzdłuż uprawy leśnej (po prawej stronie) dojeżdżamy do ul. Szybowcowej. Na początku ul. Szybowcowej znajduje się punkt węzłowy – Cementownia, z którego odchodzi trasa T – 6 (zielona) przez Górę Kijową koło źródełka i ul. Strzyżowicką do Gródkowa. Jedziemy ul. Szybowcową a dalej przedłużeniem ul. Szybowcowej, która ma charakter drogi polnej, okrążającej Górę Parcinę (354m n.p.m.) od północy i północnego wschodu. Droga ta łączy się z ul. Strzyżowicką w granicach miasta Będzina. Dalej wjeżdżamy do Gródkowa, a przez Gródków możemy dojechać do Psar.

Kaczki krzyżówki.

Trasa T – 2 (północna)

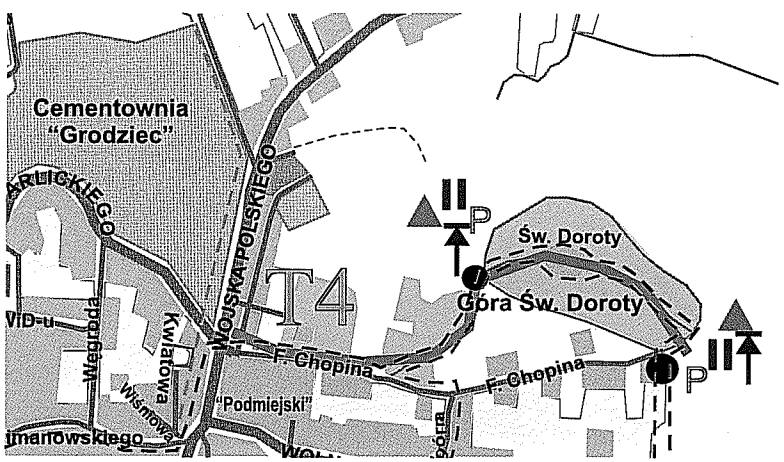
Trasa T – 4 łącznikowa (znaki niebieskie)

Z punktu węzłowego Dorotka – punkt widokowy pod Górą Św. Doroty na końcu ul. Chopina jedziemy w lewo (kierunek wschodni). Odcinek trasy pod lasem pokrywa się z trasą T–3 (zieloną) wokół Góry Św. Doroty. Po przejechaniu około 60 m skręcamy w lewo na stromą leśną drogę.

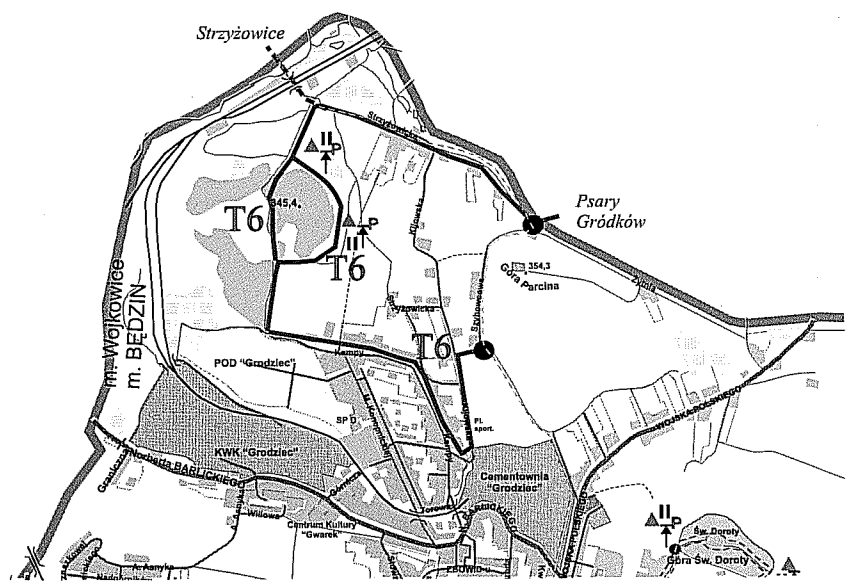
Trasa ścieżki rowerowej z Góry św. Doroty po przebudowie – utwardzeniu

Wjeżdżamy na polanę na szczycie Góry Św. Doroty (382 m n.p.m.), której środkową część zajmuje kościół św. Doroty, wzniesiony w 1653 roku prawdopodobnie na miejscu starego grodziska kultury łużyckiej. Na polanie znajduje się miejsce postoju z ławami i stołami oraz tablicą informacyjną. Po odpoczynku kierując się na zachód zjeżdżamy ze szczytu. Za wyjazdem z lasu z prawej strony znajduje się punkt widokowo – postojowy z tablicą informacyjną. Jest to skrzyżowanie z trasą T–3 (zieloną okrężną) wokół Góry Św. Doroty. Z tego miejsca rozpościera się wspaniały widok na Grodziec, Wojkowice, Strzyżowice, Górę Parciną i Kijową, Gródków i Psary. Z północnego stoku Góry Św. Doroty zjeżdżamy dość stromą ścieżką w kierunku zachodnim do ul. Chopina. Tutaj spotykamy trasę T-2 (żółta), prowadzącą z punktu widokowego przy ul. Chopina do Gródkowa.
Z punktu widokowego położonego po północnej stronie góry można także dojechać drogą wzdłuż lasu do punktu widokowego - południowego przy końcu ul. Chopina.

Trasa T – 6 okrężna do Gródkowa (znaki zielone)

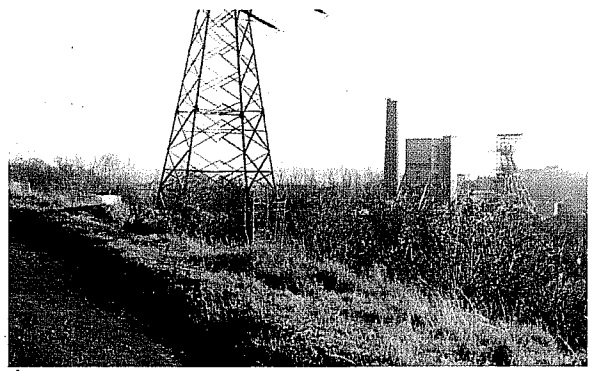
Jest to trasa okrężna do Gródkowa przez Górę Kijową. Z punktu węzłowego przy ul. Szybowcowej jedziemy w lewo, mijając uprawę leśną. Skręcamy w lewo w ul. Kijową. Mijając plac sportowy, skręcamy w prawo i przez most dojeżdżamy do

Opis tras rowerowych

ul. Kempy. Na ul. Kempy skręcamy w prawo i jedziemy do końca ulicy. Przejeżdżamy obok ogródków działkowych położonych po lewej stronie trasy. Na końcu ul. (ścieżka biegnie dalej prosto) skręcamy w prawo i drogą leśną wjeżdżamy na teren starego kamieniołomu Cementowni Grodziec na Górze Kijowej (345,5 m n.p.m.). Drogą a później ścieżką przez kamieniołom, wzdłuż wysokich ścian wyrobiska jedziemy do punktu postoju na dużej polanie. W punkcie postoju ustawiona jest tablica informacyjna, ławy i stoły pod zadaszeniem przeciwdeszczowym.

Jest tu również możliwy bardziej urozmaicony wariant trasy, obejmujący większy obszar starego kamieniołomu. Trasa rozpoczyna się w lesie na skraju polany i po skręcie w prawo, okrężnie od południa i wschodu doprowadza do punktu postojowego na polanie.

Ścieżka rowerowa na końcu ulicy Kempy. Po prawej nieistniejący już szyb likwidowanej kopalni „Grodziec".

Były kamieniołom Cementowni Grodziec na szczycie Góry Kijowej.

Opis tras rowerowych

Z punktu postojowego kierujemy się na wschód ścieżką na dnie wyrobiska na skraj lasu. Zbocze góry jest dalej strome. Z dużą uwagą zjeżdżamy ścieżką w kierunku źródełka. Przy źródełku usytuowano kolejny punkt postoju z tablicą informacyjną, ławami i zadaszeniem.

Po odpoczynku zjeżdżamy w dół do ul. Strzyżowickiej. Na ul. Strzyżowickiej skręcamy w prawo i dalej tą ulicą dojeżdżamy do drogi, którą trasa T – 2 (żółta) prowadzi do Gródkowa.

Możemy udać się do Gródkowa lub wrócić trasą T–2 pod Górą Parciną do centrum Grodźca i dalej do Będzina.

Teren byłego kamieniołomu na szczycie Góry Kijowej.

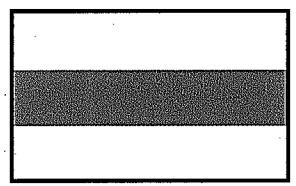
Na trasie ścieżki rowerowej.

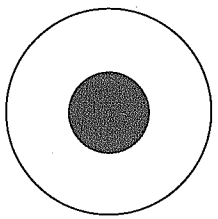
Oznakowanie tras rowerowych

Oznakowanie ścieżek rowerowych w terenie.

Oznakowanie szlaku rowerowego przyjęto wg „Instrukcji znakowania szlaków turystycznych" wydanej przez PTTK w 1995 r.

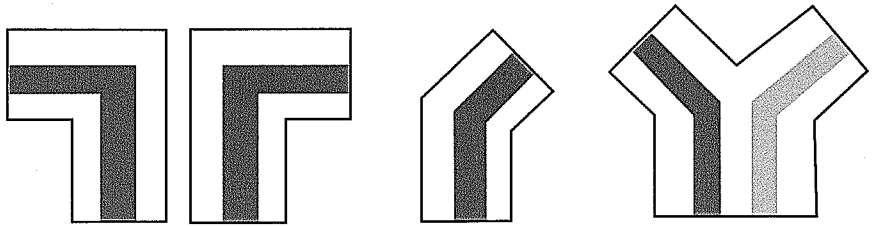
Jako podstawowy znak przyjęto prostokąt o wymiarach 9 x 15 cm z trzema równoległymi pasami po 3 cm szerokości. Środkowy pas stanowi kolor szlaku, a boczne stanowią jego tło.

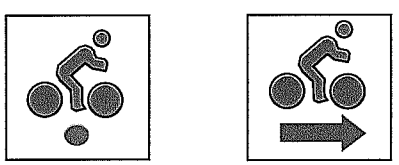

Początek szlaku to kółko o średnicy 10 cm z wewnętrznym kółeczkiem średnicy 4 cm w kolorze szlaku.

Zakręty szlaku oznaczone są znakiem skrętu prostopadłego lub ukośnego zależnie od kierunku przebiegu szlaku. Nad lub pod tym znakiem umieszcza się znak podstawowy tj. biały kwadrat o boku 10 cm z sylwetką rowerzysty w kolorze szlaku, a pod nim kierunek (strzałka) przebiegu szlaku.

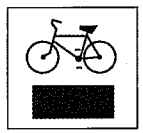

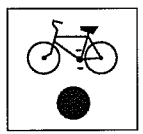
Oznakowanie tras rowerowych

Oznakowanie ścieżek rowerowych w mieście.

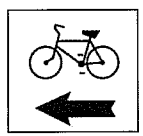
Trasy krajowe

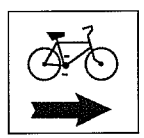

przebieg trasy ścieżki rowerowej

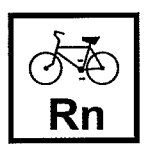
początek trasy ścieżki rowerowej

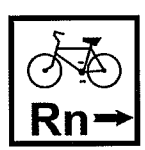

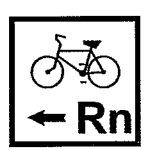
kierunek przebiegu trasy ścieżki rowerowej

Trasy międzynarodowe

przebieg trasy ścieżki rowerowej

kierunek przebiegu trasy ścieżki rowerowej

Literatura

1. „Będzin przez wieki" – Włodzimierz Błaszczyk
2. Waloryzacja przyrodnicza Miasta Będzin - Pro Natura Bytom.
3. Ścieżki rowerowe w Będzinie etap I – Kazimierz Bąk
4. Ścieżki rowerowe w Będzinie etap II i III Mirosław Bugajski.
5. Będzin na starych mapach i pocztówkach – Jarosław Krawczyk
6. Materiały z Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego w Będzinie

Notatki

Załącznik
Mapa ścieżek rowerowych

Legenda do mapy ścieżek rowerowych:

Objaśnienia:

Trasa T6
Trasa T5
Trasa T4
Trasa T3
Trasa T2
Trasa T1

Tablice informacyjne
Zadaszenia
Miejsca postojowe
Stoły
Szlaki turystyczne
kolej
drogi
rzeki
budynki
łąki
zieleńce
ogródki
cmentarze
granice miasta
Punkty węzłowe